

NOWA ALBANIA NA DRODZE do SOCJALIZMU

KOMITET WSPÓŁPRACY KULTURALNEJ Z ZAGRANICĄ

NOWA ALBANIA NA DRODZE DO SOCJALIZMU

LIPIC — SIERPIEŃ
1953

CENTRALNE BIURO WYSTAW ARTYSTYCZNYCH
WARSZAWA „ZACHĘTA" PL. MAŁACHOWSKIEGO 3

o r g a n i z a c j a   w y s t a w y:
CENTRALNE BIURO WYSTAW ARTYSTYCZNYCH

Zam. 599. Druk. R. S. W. „Prasa" – Warszawa, Śniadeckich 16. Druk uk. 11.VII.1953 r. Nakład 1000 egz. pap. druk. sat. III A1 90 g. i pap. kred. III B1 90 g. 4-B-83019.

O pięknie Albanii trudno pisać. Trudno znaleźć słowa na odmalowanie krajobrazu albańskiego. Wyobraźmy sobie nasze miasta i wsie, leżące w głębokich kotlinach lub rozsypane po górach, dodajmy do tego Adriatyk, seledynowe jeziora, leżące wśród białych skał, czysty lazur południowego nieba, złoty piasek nadmorskich plaż, zieleń palm, oliwek, modrzewi, limb, winnic i upajającą woń rozkwitłych magnolii.

Krajobraz Albanii urozmaicają malownicze jeziora, jak Szkodarskie, Prespa i największe, Ochrydzkie oraz głębokie doliny rzek, z których największa jest rzeka Drin.

Lud albański nazywa swą ojczyznę „Krainą Orłów" — Shqiperija. Nazwa ta uzasadniona jest nie tylko górzystym położeniem geograficznym. Prawo do niej wywalczyli sobie Albańczycy w ciągu wieków walki o niepodległość, swoim nieugiętym męstwem.

Dwa tysiące lat historii Albanii to dzieje bohaterskich walk narodu o wolność. Najeźdźcy zmieniali się i ustępowali miejsca nowym zaborcom. Nie znając dokładnie historii narodu albańskiego można ją sobie odtworzyć na podstawie pieśni, których tematem są przeważnie dzieje zmagań bohaterów poświęcających swe życie w obronie wolności ojczyzny, dla szczęścia narodu. Często z niedostępnych zakątków górskich unosiła się dalekim echem pieśń śpiewana przez pastuchów (skitalec) przy wtórze

piszczałki, lutni lub innych instrumentów. Pastuch, przeważnie analfabeta odtrącony wiekami od źródeł twórczości i wiedzy, układał sam tekst pieśni, której motywem najczęściej bywała skarga na ciężki los narodu, na dolę braci, którzy zmuszeni byli niejednokrotnie opuścić ojczyznę i wieźć życie na wygnaniu. Melodie wyrażały ból z powodu cierpień braci, którzy ginęli w więzieniach i lochach. Stara jest pieśń albańska, jak stare są dzieje narodu Shqiptarów. Jest smutna i cicha, kiedy wyraża skargę, staje się mocna i bojowa, kiedy pobudza do walki. Dlatego była prześladowana i dlatego okupanci czynili wszystko, by ją zgładzić w zarodku.

* * *

Naród albański wywalczył swoją wolność dzięki historycznemu zwycięstwu Z.S.R.R. nad faszyzmem niemieckim i dlatego bezgraniczna jest miłość do narodu radzieckiego.

Rok 1948. Nowe chmury zbierały się nad młodą republiką ludową. To rząd titowski pod maską przyjaźni i pomocy systematycznie działał na szkodę tego kraju dążąc do skolonizowania go. Nie załamał się naród albański, naród orłów. Oparcie o Związek Radziecki i kraje demokracji ludowej dodawały temu małemu narodowi siły i otuchy w wielkim dziele budowania nowego życia mimo nieustannych prowokacji titowskich, włoskich i greckich faszystów.

Stąd ta ogromna miłość ludu albańskiego do Związku Radzieckiego. Naród albański wie, że nie jest sam, że z nim jest ostoja pokoju — Związek Radziecki, że w jednym z nim szeregu kroczą Chiny Ludowe, wszystkie

kraje demokracji ludowej i cała postępowa ludzkość. Dzięki ofiarności i bohaterskiej postawie narodu albańskiego, dzięki wydatnej pomocy Związku Radzieckiego i krajów demokracji ludowej ożywiły się wszystkie gałęzie przemysłu, ruszyła budowa dróg, kolei, kanałów, mostów. Cały naród stanął w pierwszych szeregach wielkiej bitwy o wykonanie planu 5-letniego.

Z prawdziwą dumą mógł powiedzieć Enver Hodża, że „nasz plan jest w zupełności realny, gdyż opiera się na wielkich możliwościach naszego kraju, na nieoszacowanej pomocy Z.S.R.R. i na poparciu ze strony bratnich republik demokracji ludowej."

Albania to nie tylko młoda republika ludowa, ale przede wszystkim to „republika młodych". Wspaniała jest młodzież albańska. Z jakim entuzjazmem buduje ona mosty, drogi, osusza błota, przekopuje tunele w górach, wznosi nasypy kolejowe. To właśnie młodzież bierze najczynniejszy udział w budowaniu linii kolejowych. Ona to pod kierownictwem Albańskiej Partii Pracy zbudowała linie kolejowe na długości 120 km. Ze wzruszeniem wspominają jeszcze dziś Albańczycy dzień 23 lutego 1949 roku, dzień 31 rocznicy powstania Armii Czerwonej, kiedy ruszył pierwszy pociąg Dures — Tirana. Po raz pierwszy w tym kraju rozległ się świst lokomotywy, po raz pierwszy połączono ze stolicą Tiraną niedostępne osiedla górskie i wielki kombinat Stalina. Kraj do niedawna dziki, bez dróg i kolei, w którym feudalizm wykopał przepaść między miastem a wsią, przeżynają dziś tory kolejowe, drogi bite, mosty i tunele, wznosi się wielki kombinat tekstylny im. Stalina, elektrownia wodna w Selicie pod Tiraną im. Lenina, elektrostacje, rafinerie naftowe itd W ramach planu 5-letniego buduje się olbrzymią elektownię na rzece Mat, im. Envera Hodży.

Dzięki akcji osuszania błota, dzięki budowie kanałów wydarto ziejące niedawno jeszcze malarią krajowi tysiące hektarów urodzajnej ziemi. Na miejsce jezior rozciągają się tysiące hektarów uprawnych pól. Tak socjalizm zmienia nie tylko człowieka, ale i przyrodę.

Ogromną rolę w budownictwie Albanii odgrywają kobiety. Wciągnięcie ich do produkcji to niezwykła zdobycz Albanii, która dziś zrzuca z siebie pozostałości feudalizmu. Ponad dwadzieścia tysięcy kobiet pracuje dzisiaj w produkcji, podczas gdy przed wojną zaledwie 688 kobiet było zatrudnionych. W planie pięcioletnim przewiduje się 25% robotników kobiet. W najwyższym organie Albańskiej Republiki Ludowej — w Zgromadzeniu Narodowym jest 17 posłów kobiet. Kobiety albańskie walczyły bohatersko o wyzwolenie ojczyzny. Wśród rozsianych gęsto po ziemi albańskiej grobów patyzantów, na tablicach, na których wyryte są imiona poległych, często spotyka się imiona kobiece, imiona bohaterek, które porwane toczącą się wówczas walką o niepodległość zrzuciły z siebie wieki przesądów i ciemnoty, aby poświęcić życie wyzwoleniu ojczyzny. Dziś wraz z mężczyznami budują nowe radosne życie.

Państwo ludowe otacza szczególną troską matkę i dziecko, co pozwala wyzwolonej kobiecie brać czynny udział w życiu politycznym, społecznym i kulturalnym kraju. Jest dzisiaj w Albanii kilkaset żłobków i przedszkoli. Z ich opieki korzysta około 12.000 dzieci. Jest to nowa zdobycz państwa ludowego. Dawniej nie było żadnej podobnej instytucji.

Wielkim osiągnięciem państwa ludowego jest organizacja wczasów dla pracujących, młodzieży i dzieci. Wszędzie wyczuwa się ogromną troskę Rządu i Partii o zdrowie

i wychowanie człowieka. W tym roku spędzi w obozach wakacyjnych 8.400 dzieci z miast i wsi.

Wraz ze wzrostem uprzemysłowienia kraju i podniesienia stanu rolnictwa rozwija się kultura. Władza obszarników i kapitalistów pozostawiła w spadku Albanii 80% analfabetów. Dziś kraj pokrywa się siecią szkół. Nie ma już dziś najbardziej oddalonej wioski, któraby nie posiadała własnej szkoły. W końcu 5-letniego planu w 1955 r. nie będzie ani jednego analfabety.

W latach 1938/39 uczęszczało do szkół średnich Albanii 1696 uczniów, w latach 1951/52 cyfra uczęszczających do szkół średnich wynosiła 7200. Pod koniec 1952 r. ogólna ilość uczących we wszystkich typach szkół osiągnęła cyfrę 215 tysięcy, wobec 178.700 w roku 1950.

Obecnie Albania liczy 21 domów kultury, m.in. wspaniale wyposażony Dom Harcerzy w Tiranie, który stał się centralnym ośrodkiem wszechstronnego wychowania młodzieży. Istnieje 8 muzeów, 200 świetlic, 600 bibliotek z 430 000 tomami książek, 5 wyższych uczelni, 100 kin, 3 teatry, 539 zespołów tanecznych, liczących 4 tysiące członków.

Rosną nakłady czasopism i książek. W Albanii, w której do roku 1939 istniało zaledwie kilka dzienników o nikłym nakładzie, dziś ukazuje się 11 dzienników i 34 czasopism. Organ Komitetu Centralnego Partii, „Zori Y Popullit („Głos narodu) osiąga cyfrę nakładu 34.000 egz. Tak więc nakład prasy i publikacji wzrósł prawie 6-krotnie w stosunku do roku 1939. Ożywiła się znacznie działalność wydawnicza. Sama tylko produkcja podręczników szkolnych wydanych przez Ministerstwo Oświaty wynosi 5.454.000 egz., podczas gdy przed wojną nie wydawano ich wcale. Wielką pozycję wśród wydawnictw stanowią tłumaczenia dzieł marksistowsko-leninowskich.

Tegoroczny nakład tych dzieł wyniósł 428.500 egz. książek. Historia WKP(b) ukazuje się już w trzecim wydaniu o nakładzie 45.000 egz. Największą ilość książek wyda wydawnictwo „Naim Frasheri" — 45 tytułów o nakładzie 900.000 egzemplarzy.

W roku 1950 powstała pierwsza w dziejach Albanii filharmonia, z własną orkiestrą, chórem i baletem.

Plan 5-letni przewiduje dalszy wzrost ośrodków kulturalnych i tak np. pod koniec 1955 roku będzie 137 kin, 342 świetlic itd.

Rząd Albańskiej Republiki Ludowej stworzył podwaliny masowego ruchu sportowego. Podczas gdy przed wojną sport był przywilejem bogaczy, dziś sportem interesują się wszyscy — uprawiają go robotnicy, chłopi i kobiety. Rząd Ludowy troszczy się o wychowanie tysięcznych rzesz robotników i chłopów. Z jego inicjatywy powstał specjalny komitet dla spraw kultury fizycznej. Młodzież robotniczo-chłopska uczestniczy w międzynarodowych zawodach sportowych i ma już w swoim dorobku szereg rekordów narodowych. Liczba członków rozmaitych kół sportowych przekroczyła już cyfrę 52.000. Jest to cyfra imponująca, jeśli zważymy, że przed wojną były 23 koła liczące 900 członków.

* * *

Wystawa „Nowa Albania na drodze do socjalizmu", pierwsza albańska wystawa w Polsce ilustruje rosnący wciąż dobrobyt materialny i kulturalny Albanii. Jest ona obrazem pierwszych lat pięciolatki — 1951—1955.

Cyfry mają swoją wymowę. Narodowy dochód Albanii wzrośnie w r. 1955 w dwójnasób wobec roku 1950. Wystarczy powiedzieć, że podukcja przemysłowa i rolna Albanii wzrosła 4—5 krotnie w stosunku do okresu przedwojennego. Z zacofanego kraju rolnego Albania przekształciła się w kraj rolniczo-przemysłowy. Niedawno jeszcze używana socha — stała się już zabytkiem muzealnym, a osiołek, do niedawna jedyny niemal środek transportu stał się już wspomnieniem dnia wczorajszego.

Ten mały, niewiele ponad 1 milion ludności liczący naród, otoczony ze wszystkich stron wrogami czyhającymi na jego niezawisłość, stał się solą w oku titowskiej Jugosławii, faszystowskich monarchistów greckich i rządu de Gasperi'ego. Ale zawiodą się w swych rachubach wrogowie wolności. Bo wolny lud nigdy nie pozwoli się zakuć z powrotem w kajdany.

Odpowiedzią ze strony narodu albańskiego na prowokacje jest wzmożenie wysiłków w dziele budownictwa socjalistycznego, coraz większy zapał, coraz większe zwarcie się klasy robotniczej i wszystkich postępowych sił wokół Partii i jej kierownika — Envera Hodży, wokół Z.S.R.R., wokół obozu pokoju i postępu.

Naród albański — najdalej wysunięty bastion demokracji ludowej na Bałkanie — całą swą bohaterską postawą, swą wielką pracą, hartem, przywiązaniem do Partii, swą bezgraniczną wiarą w przyszłość ojczyzny potwierdza w całej rozciągłości słowa Stalina, że nie ma wielkich i małych narodów, że wielkości narodu nie mierzy się ilością mieszkańców ani wielkością zamieszkałego obszaru i że właśnie w małych narodach często żyje wielki duch.

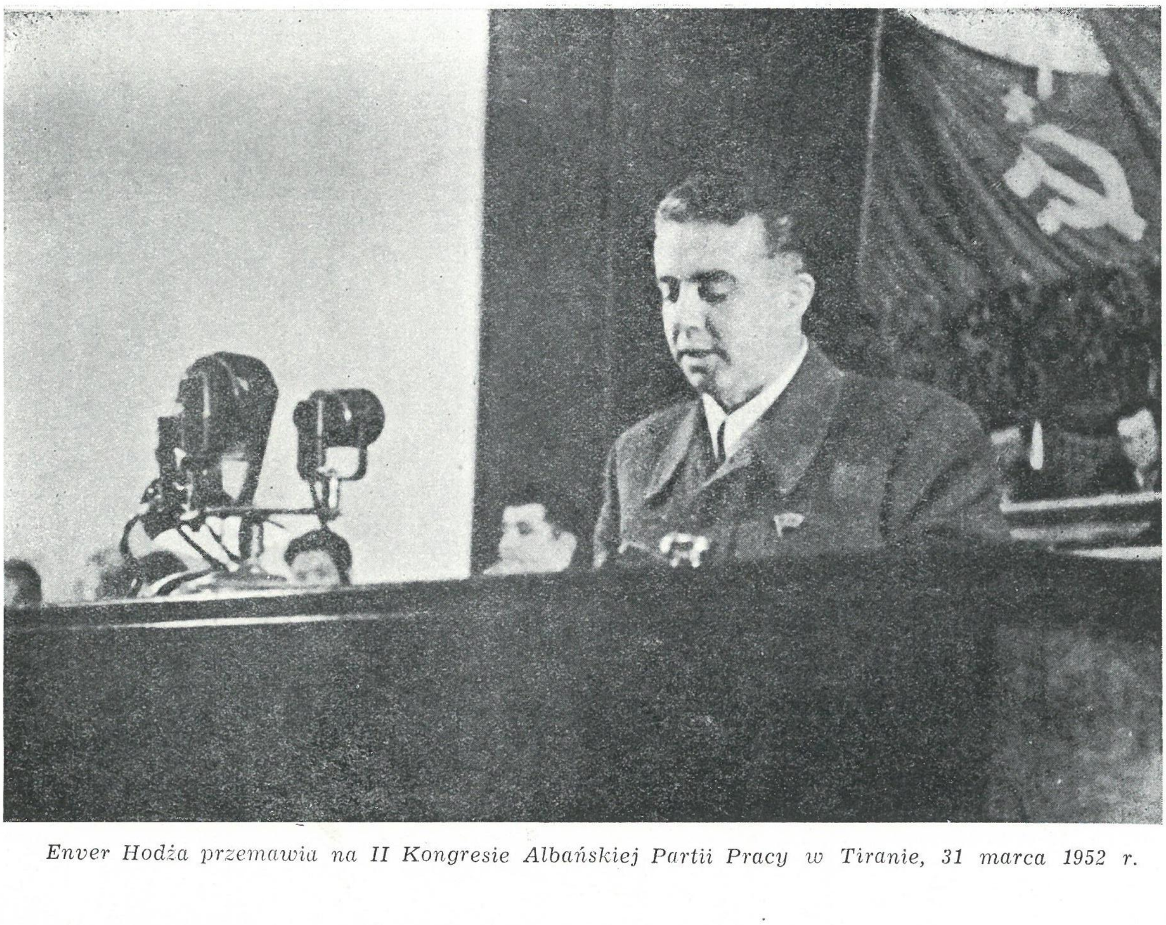
Anna Milska

UKŁAD WYSTAWY:

1. Wstępne informacje o Albańskiej Republice Ludowej
2. Historia ruchu wyzwoleńczego
3. Walka z okupantem faszystowskim
4. Ludowa Albania na drodze do socjalizmu:
   a) przemysł, rolnictwo,
   b) nauka, kultura i sztuka
   c) armia albańska
   d) plan 5-letni
   e) przyjaźń ze Związkiem Radzieckim i krajami Demokracji Ludowej
   f) walka ludu albańskiego o pokój.

Główne budowle planu 5-letniego

Enver Hodża przemawia na II Kongresie Albańskiej Partii Pracy w Tiranie, 31 marca 1952 r.

Stolica Ludowej Albanii — T I R A N A

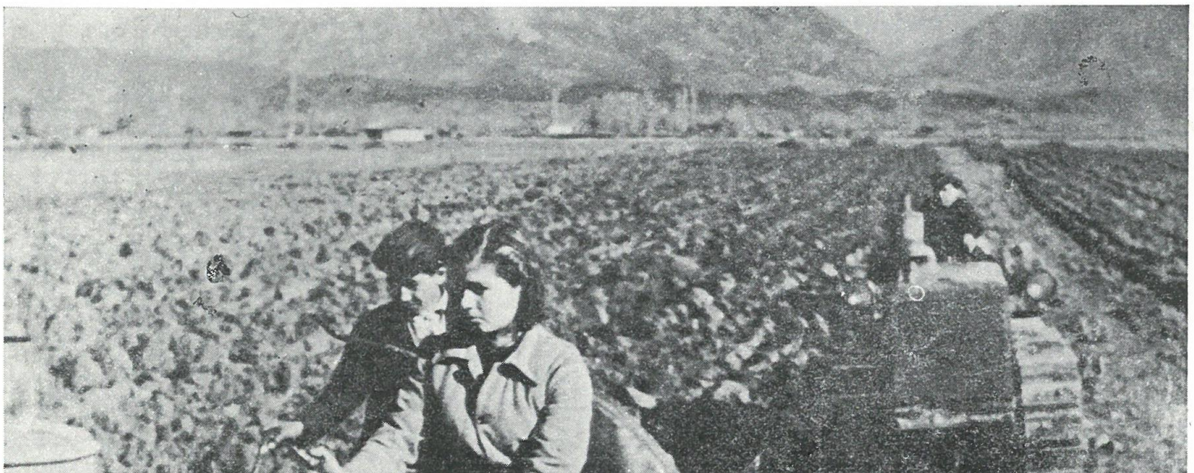
Oddziały I-ej Dywizji Szturmowej, które brały udział w wuzwoleniu Tirany — defilują przed Tymczasowym Rządem Demokratycznym

Kombinat włókienniczy im. Stalina

Kobieta albańska bierze czynny udział w produkcji przemysłowej

Kobieta albańska bierze czynny udział w produkcji rolnej

Ludowa Albania kształci młode kadry naukowe

Troska Rządu Ludowego o wychowanie młodego pokolenia

Tradycyjne tańce ludowe